

SISEMINISTEERIUM

Lp Birgit Soans-Özdemir
Juhatuse liige
MTÜ Autistid
info@autistid.ee

Teie: 14.07.2026

Meie: 15.07.2026 nr 9-2/40-2

Vastus pöördumisele

Täname Teid pöördumise ning autismispektrihäire käsitlemisega seotud küsimuste tõstatamise eest relvaloa taotlemisel ja abipolitseinikuks kandideerimisel. Mõistame Teie muret seoses olukordadega, kus autismispektrihäire diagnoosi olemasolu võib mõjutada isiku võimalusi taotleda relvaluba või tegutseda abipolitseinikuna, sõltumata sellest, kas diagnoosiga kaasneb tegelikult relva ohutut käitlemist või abipolitseiniku ülesannete täitmist mõjutav tervises seisund.

Kõigepealt selgitame, et relvaloa taotlejale kehtivad tervisenõuded ei tulene otseselt relvaseadusest, vaid relvaseaduse alusel kehtestatud sotsiaalministri määrusest „[Relvasoetamisloa ja relvaloa taotleja ning omaja tervisenõuded ning tervisekontrolli kord](#)“. Relvaseadus sätestab üksnes nõude, et relvaluba võib omada isik, kes vastab kehtestatud tervisenõuetele, kuid konkreetsete tervises seisundite loetelu ning tervisekontrolli korra kehtestab tervisevaldkonna eest vastutav minister.

Te viitate oma pöördumises, et olete teinud relvaseaduse alusel kehtestatud tervisenõuete osas päringu õiguskantslerile. Juhime tähelepanu, et samasisuline pöördumine on tehtud õiguskantslerile ka 2017. aastal. Õiguskantsler analüüsis toona kehtivate tervisenõuete põhiseaduspärasust¹ ning küsis arvamusi muu hulgas Eesti Psühhiaatrie Seltsilt ja Sotsiaalministeeriumilt. Menetluse tulemusena ei leidnud õiguskantsler, et kehtiv regulatsioon oleks põhiseadusega vastuolus. Samas tõid nii Eesti Psühhiaatrie Selts kui ka Sotsiaalministeerium oma seisukohtades esile, et autismispektrihäired on väga erineva avaldumisvormiga ning üksnes diagnoosi olemasolu ei võimalda teha järeldust inimese tegeliku funktsioneerimisvõime ega relva ohutu käitlemise võime kohta. Samuti peeti oluliseks, et tervisenõuete regulatsiooni hinnataks perioodiliselt üle, arvestades meditsiiniteaduse arengut ja ajakohast kliinilist käsitlust.

Siseministeerium peab oluliseks, et relvade käitlemisega seotud tervisenõuded põhineksid nii avaliku julgeoleku tagamise vajadusel kui ka ajakohasel meditsiinilisel teadmisel. Samuti peavad piirangud olema põhjendatud, eesmärgipärased ja proportsionaalsed. Seetõttu on relvaseaduse tervikulevaatuse käigus tõstatatud ka tervisenõuete regulatsiooni ajakohastamise vajadus. Kuna tervisenõuete sisuline kujundamine kuulub tervisevaldkonna pädevusse, eeldab võimalike muudatuste ettevalmistamine koostööd Sotsiaalministeeriumi ning meditsiini valdkonna ekspertidega. Selle töö eesmärk on hinnata, kas kehtiv regulatsioon vastab tänapäevasele meditsiinilisele teadmisele ning kas tervisenõuded võimaldavad piisavalt täpselt hinnata neid tervises seisundeid, mis võivad mõjutada isiku võimet relva ohutult käidelda.

---

¹ [Õiguskantsleri 13.04.2017 vastuskiri nr 6-2/170339/1701635](#)

Te küsite ka, kuidas on küsimus lahendatud ettevalmistamisel olevas relvaseaduse tervikmuudatuse eelnõus. Käesoleval ajal ettevalmistatav eelnõu ei sisalda muudatusi relvaloa taotlejate tervisenõuetes ega sotsiaalministri määruses sätestatud diagnooside loetelus. Samas on tervisenõuete ajakohastamise vajadus Siseministeeriumile teada ning seda käsitletakse relvade käitlemise regulatsiooni edasisel arendamisel koostöös Sotsiaalministeeriumi ja erialaekspertidega.

Mis puudutab abipolitseinikuks kandideerimise tervisenõudeid, siis ka nende eesmärk on tagada, et isik oleks tervises seisundilt võimeline täitma talle pandud ülesandeid ning mitte seadma ohtu ennast ega teisi. Mõistame Teie muret ning nõustume, et küsimus puudutab olulisel määral nii võrdset kohtlemist kui ka inimeste võimalusi osaleda avaliku korra tagamises. Abipolitseinike tervisenõuded on praegu ülevaatamisel seoses uue abipolitseiniku seaduse ettevalmistamisega. Uute tervisenõuete väljatöötamisse on kaasatud töötervishoiuarstid ning nende ekspertteadmisi on arvestatud nõuete kujundamisel.

Tervisenõuete koostamisel on lähtutud põhimõttest, et nõuded oleksid kooskõlas relvaloa saamise tervisenõuetega. See tähendab, et juhul kui teatud tervises seisund on relvaloa taotlemisel või omamisel välistav asjaolu, tuleb sellest lähtuda ka nende abipolitseinike puhul, kelle ülesannete täitmine eeldab kõrgemat ettevalmistust ning võimalust kasutada tulirelva. Seetõttu on relvaloa tervisenõuetel otsene seos uue abipolitseiniku seaduse kohaselt II ja III astme abipolitseinike tervisenõuetega. Samas juhime tähelepanu sellele, et I astme abipolitseinike puhul tervisekontrolli läbimise kohustust uues abipolitseiniku seaduse kavandis ette nähtud ei ole. Kui isik vastab abipolitseiniku seaduses sätestatud nõuetele ning soovib tegutseda I astme abipolitseinikuna, siis tema suhtes tervisekontrolli ei tehtaks. Teie küsimusele, kas ja kuidas on kavas muuta autismispektri häirega seotud piiranguid, saame praegu vastata, et abipolitseinike tervisenõuded on täpsustamisel ning vastavad õigusaktid ei ole veel vastu võetud. Uue abipolitseiniku seaduse eelnõu ja sellega seotud regulatsioonide menetlemine on kavandatud Riigikogus käesoleva aasta sügisesse. Seetõttu ei ole võimalik käesoleval hetkel anda lõplikku hinnangut, millisel kujul tervisenõuded uues määruses kehtestatakse.

Siseministeerium peab oluliseks, et õiguslik regulatsioon ei looks põhjendamatuid takistusi tervishoiuteenuste kasutamisele ega olukorda, kus inimesed loobuvad diagnoosi või ravi taotlemisest võimalike õiguslike tagajärgede tõttu. Samal ajal tuleb tervisenõuete kujundamisel tagada, et avaliku julgeoleku kaitseks vajalikud piirangud põhineksid objektiivsel riskihinnangul ning ajakohasel meditsiinilisel teadmisel.

Täname Teid pöördumise ning oluliste küsimuste tõstatamise eest. Teie esitatud tähelepanekud on Siseministeeriumile väärtuslikuks sisendiks relvade käitlemist ja tervisenõudeid puudutava regulatsiooni edasisel analüüsimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ott Aarma
nõunik osakonnajuhataja ülesannetes